

Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

Betalningsbalansen

Tredje kvartalet 2008

Betalningsbalansen

Tredje kvartalet 2008

Statistiska centralbyrån
2008

Balance of Payments. Third quarter 2008

Statistics Sweden
2008

Producent
Producer Statistiska centralbyrån, enheten för betalningsbalans och finansmarknadsstatistik
Statistics Sweden, Balance of Payments and Financial Markets
SE-701 89 Örebro
+46 8 506 940 00

Förfrågningar
Inquiries Lena Finn, +46 8 506 944 09
lena.finn@scb.se

Camilla Bergeling, +46 8 506 942 06
camilla.bergeling@scb.se

Malin Sundeby, +46 8 506 946 14
malin.sundeby@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet i denna publikation. Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, *Betalningsbalansen. Tredje kvartalet 2008.*

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication.
When quoting, please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, *Balance of Payments. Third quarter 2008*

Omslag/Cover: Ateljén, SCB

URN:NBN:SE:SCB-2008-FM04BR0804_pdf (pdf)

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se.

Förord

Betalningsbalansen sammanställs och publiceras sedan september 2007 av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Sveriges riksbank.

Betalningsbalansen är en sammanställning av Sveriges reala och finansiella transaktioner med omvärlden och delas in i bytesbalansen, kapitalbalansen och den finansiella balansen.

Denna rapport omfattar utfallet av tredje kvartalet 2008.

Statistiska centralbyrån, november 2008

Lars Melin

Christina Ekblom

Innehåll

Förord	3
Betalningsbalansen.....	7
Bytesbalans	8
Handelsbalans	8
Tjänstebalans	9
Faktorinkomster.....	10
Avkastning direkta investeringar, netto	11
Avkastning portföljinvesteringar, netto	11
Avkastning övrigt kapital, netto	12
Löpande transfereringar och kapitalbalans, netto	12
Finansiell balans	14
Direkta investeringar	14
Portföljinvesteringar.....	15
Finansiella derivat	16
Övrigt kapital och Valutareserv	17
Svenska tillgångar och skulder mot utlandet, netto	18
Vad är betalningsbalansen?	19
En härledning av betalningsbalansen.....	19
Sambandet med utlandsställningen	21

Betalningsbalansen

Betalningsbalansen för tredje kvartalet 2008 gav ett överskott i bytesbalansen på 63,4 miljarder kronor, svagt negativ kapitalbalans och ett överskott på 16,6 miljarder kronor i den finansiella balansen.

Både handelsbalansen och tjänstebalansen försämrades i jämförelse med föregående kvartal då exporten av varor och tjänster minskade med 10 procent respektive 2 procent. Handelsbalansen uppgick till 24,6 miljarder och tjänstebalansen till 23,7 miljarder. Även importen av varor minskade medan tjänsteimporten ökade med ett par miljarder vid samma jämförelse.

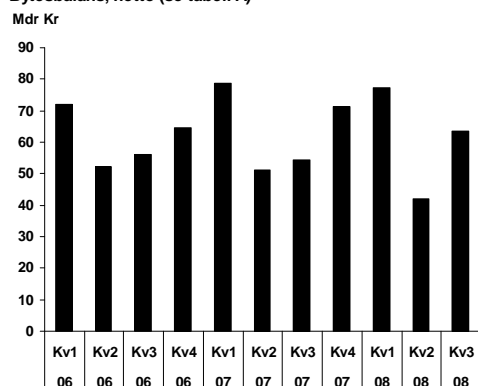
Direkta investeringar tillsammans med övrigt kapital genererade höga nettoinflöden under kvartalet medan portföljinvesteringar genererade nettoutflöden, vilket gav upphov till en finansiell balans på 16,6 miljarder.

Statens försäljning av Vin & Sprit AB ligger bakom en stor del av nettoinflödet på direkta investeringar. Portföljinvesteringar med utlandet resulterade i kapitalutflöden på 69,0 miljarder kronor under tredje kvartalet 2008. De största flödena återfinns inom handeln med utländska aktier och räntebärande penningmarknadsinstrument.

Det stora inflödet av övrigt kapital förklaras bland annat av att Sveriges riksbank rustat valutareserven för att ha likviditet till att upprätthålla stabilitet på den svenska finansmarknaden. Valutareservens transaktionsförändring uppgick under tredje kvartalet till - 57,6 miljarder vilket kan jämföras med +0,9 miljard föregående kvartal. En ökning av valutareserven förs in med ett minustecken i betalningsbalansen då detta betyder att innehavet av utländsk valuta ökat.

Bytesbalans

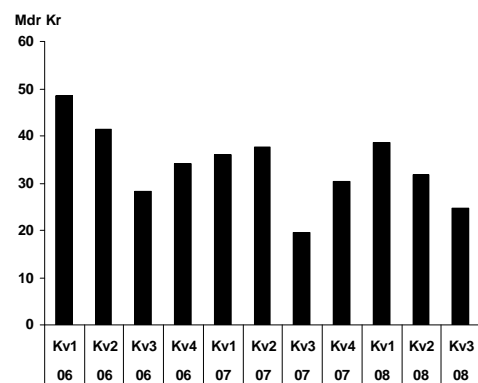
Bytesbalans, netto (se tabell A)

Bytesbalansen för tredje kvartalet resulterade i ett överkott på 63,4 miljarder kronor och stärktes därmed med 21,3 miljarder jämfört med andra kvartalet. Den stora ökningen förklaras dels av den svaga bytesbalans som uppvisades under andra kvartalet 2008 och dels av en fortsatt stark tjänstehandel under det tredje kvartalet. Handelsbalansen resulterade i ett överskott på cirka 25 miljarder vilket är en försämring med 7 miljarder från andra kvartalet. *Transfereringarna* minskade jämfört med föregående kvartal men ökade något jämfört med tredje kvartalet 2007. Posten *Löner* är nästintill oförändrad och ligger i nivå med tidigare kvartal med ett nettoutflöde på knappa halva miljarden.

Handelsbalans

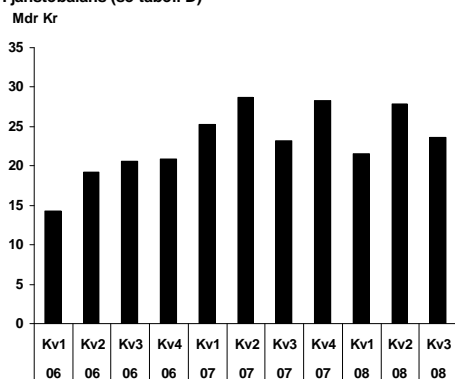
Handelsbalans (se tabell A)

Handelsbalansen resulterade i ett överskott på 24,6 miljarder för tredje kvartalet. Den svenska varuexporten minskade jämfört med årets två första kvartal. Jämfört med föregående kvartal minskade exporten med 10 procent, men ökade med 7 procent jämfört med tredje kvartalet i fjol. Även importen minskade med cirka 9 procent från föregående kvartal.

Tjänstebalans

Tjänstebalans (se tabell D)

Tredje kvartalets tjänstebalans uppgick till 23,7 miljarder kronor, vilket är en försämring med 4,2 miljarder jämfört med föregående kvartal. Exporten minskade med två miljarder från föregående kvartal och uppgick till 110,3 miljarder kronor och importen uppgick till 86,7 miljarder efter en ökning med drygt två miljarder. De delposter som bidrar till den största delen av det positiva nettoresultatet är *Transporter* och *Data- och informationstjänster*.

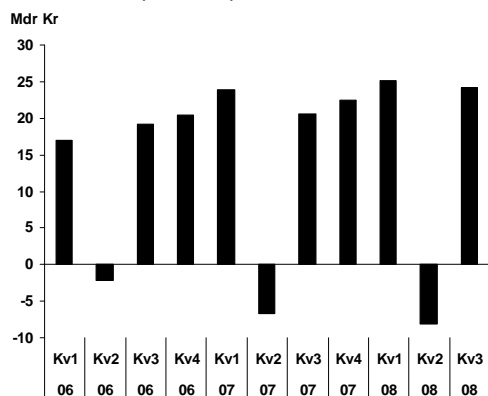
Både exporten och importen av transporter ökade under kvartalet jämfört med föregående kvartal. Totalt genererade transporterna i ett överskott på 7,8 miljarder vilket är något lägre än föregående kvartal. Jämfört med motsvarande kvartal 2007 är det dock en markant ökning med två miljarder.

Posten *Resor* gav för tredje kvartalet ett nettoutflöde på 2,5 miljarder kronor. Då kraftig säsongsvariation finns i denna post görs jämförelsen bäst med motsvarande period föregående år, då posten genererade nettoutflöde på 2,6 miljarder.

De övriga tjänsteslagen genererade en exportminskning på cirka 11 procent från föregående kvartal. Även importen för de övriga tjänsteslagen minskade under det tredje kvartalet. Underposterna *Tekniska tjänster* och *Licenser och Royalties* står för det största exportminskningarna. Även på importsidan svarar *Licenser och Royalties* för minskningar tillsammans med *Datatjänster*.

Faktorinkomster

Faktorinkomster (se tabell E)

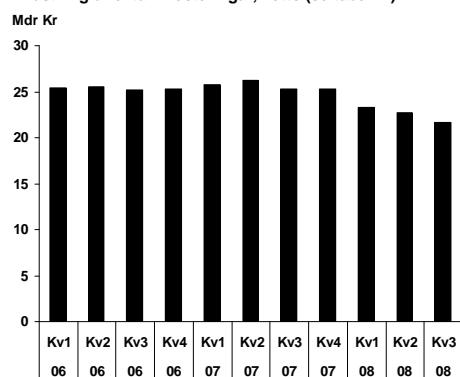
Faktorinkomsterna, som består av löner och avkastning på kapital, visade under tredje kvartalet ett överskott på 24,2 miljarder vilket är en markant förändring från föregående kvartal då faktorinkomsterna resulterade i ett underskott på 8,1 miljarder. För motsvarande period föregående år har posten ökat med 3,6 miljarder. Avkastningen på direkta investeringar resulterade i stora nettoinflöden och svarar nästintill för hela överskottet detta kvartal. Även avkastning på portföljinvesteringar resulterade i nettoinflöden på 3,5 miljarder kronor.

Kapitalavkastningen på övrigt kapital resulterade i ett nettoutflöde på 0,5 miljarder kronor vilket kan jämföras med ett nettoutflöde på 1,2 miljarder föregående kvartal.

Löneposten genererade ett nettoutflöde på 0,4 miljarder vilket är en marginell förändring i jämförelse med föregående kvartal och motsvarande period föregående år.

Avkastning direkta investeringar, netto

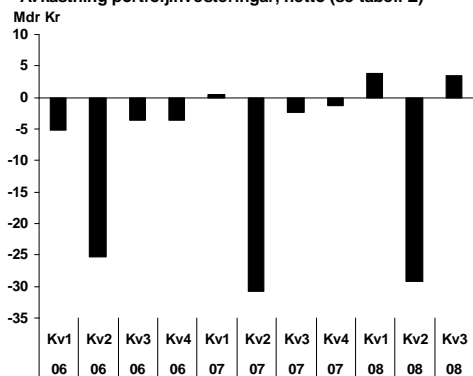
Avkastning direkta investeringar, netto (se tabell E)

Avkastningen på direkta investeringar visade för tredje kvartalet 2008 ett nettoinflöde på 21,7 miljarder kronor. Avkastningen på direkta investeringar i utlandet uppgick till 64,3 miljarder kronor, medan avkastningen på motsvarande investeringar i Sverige uppgick till 42,6 miljarder kronor. Nettoinflödet har minskat med 3,6 miljarder kronor jämfört med tredje kvartalet 2007. Detta förklaras av att nettoutflödet för delposten räntor på lån inom direktinvesteringsförhållanden har mer än fördubblats jämfört med tredje kvartalet 2007. Det förklaras även av att nettoinflödet för hemtagen utdelning har minskat med 1,6 miljarder kronor jämfört med motsvarande kvartal 2007.

Avkastning portföljinvesteringar, netto

Avkastning portföljinvesteringar, netto (se tabell E)

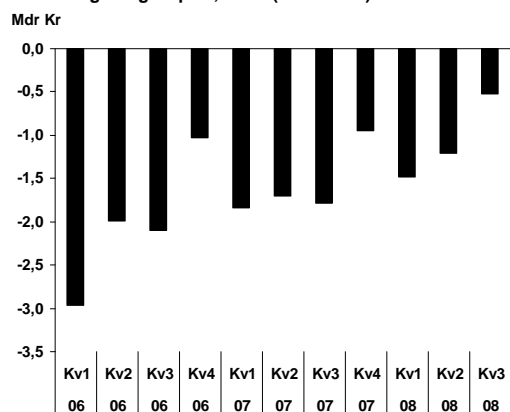
Avkastning på portföljinvesteringar gav ett nettoinflöde på 3,5 miljarder kronor under tredje kvartalet 2008, vilket innebar en ökning med 5,9 miljarder jämfört med motsvarande period föregående år. Den främsta förklaringen är att nettoinflödet från aktieutdelningarna ökat med 5,0 miljarder kronor.

Under de tre första kvartalen 2008 genererade avkastningen på portföljinvesteringar i utlandet ett utflöde på 21,8 miljarder kronor, vilket är jämförbart med utflödet på 32,6 miljarder kronor för motsvarande period år 2007. Nettoutflödet på ränteposten sjönk från 26,6 till 22,8 miljarder kronor. Nettot av aktieutdelningar ökade dock till ett inflöde på 1,1 miljarder, vilket

kan jämföras med ett utflöde på 6,0 miljarder för motsvarande period 2007, utdelning från brittiska och amerikanska aktier låg bakom merparten av ökningen.

Avkastning övrigt kapital, netto

Avkastning övrigt kapital, netto (se tabell E)

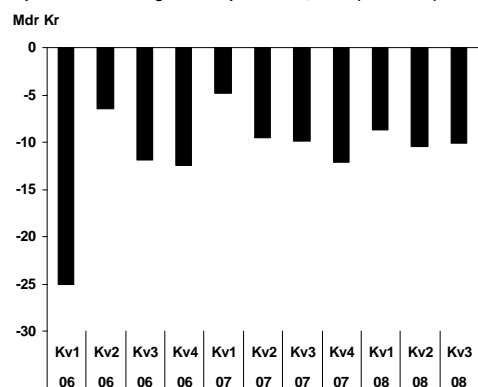

Avkastning på övrigt kapital gav ett nettoutflöde på 0,5 miljarder kronor under tredje kvartalet 2008, vilket kan jämföras med ett nettoutflöde på 1,8 miljarder kronor under motsvarande period 2007. Hittills under året har avkastning på övrigt kapital gett upphov till ett nettoutflöde på 3,2 miljarder kronor.

Avkastning på övrigt kapital består av avkastning på lån och depositioner m.m. De största bidragen till posten är avkastning på sådana tillgångar respektive skulder som banker i Sverige har gentemot motparter i utlandet.

Löpande transfereringar och kapitalbalans, netto

Löpande transfereringar och kapitalbalans, netto (se tabell F)

Löpande transfereringar och kapitalbalans gav under kvartalet ett underskott på 10,1 miljarder, vilket nästintill är ett oförändrat utflöde jämfört med föregående kvartal.

EU-transfereringarna visade på underskott med 3,4 miljarder vilket kan jämföras med 3,6 miljarder i utflöde motsvarande period 2007. Transaktioner med anknytning till medlemskapet i EU står för 4,7 miljarder i utflöde

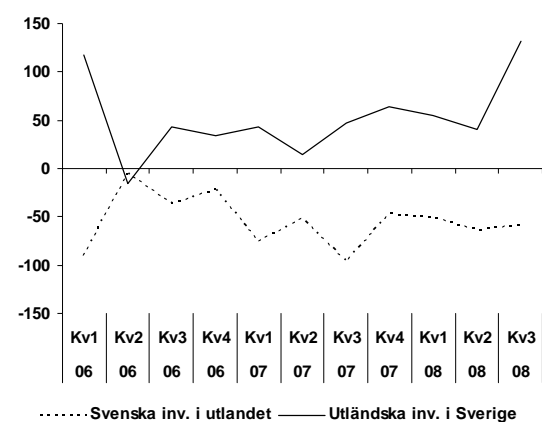
vilket är 1,0 miljard lägre än föregående kvartal. Även U-biståndet resulterade i ett nettoutflöde på 3,0 miljarder kronor.

Posten övrigt, d.v.s. alla övriga transfereringar som inte har anknytning till EU eller U-bistånd, resulterade i ett nettoutflöde på 3,7 miljarder kronor vilket är en ökning av utflödet med 1,2 miljarder från föregående kvartal.

Finansiell balans

Finansiell balans (se tabell G)

Mdr Kr

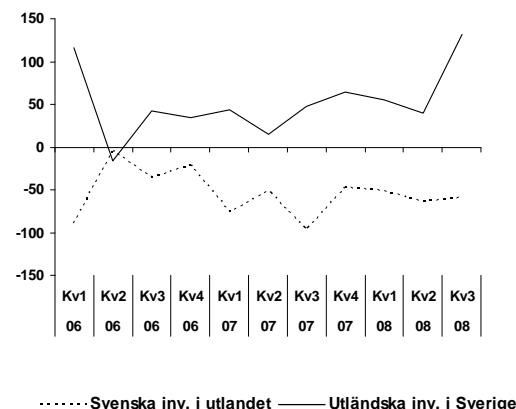

Den finansiella balansen resulterade i ett överskott på 16,6 miljarder kronor under tredje kvartalet 2008. Till skillnad från föregående kvartal, då portföljinvesteringarna stod för den största delen av överskottet, är det stora inflöden inom direkta investeringar som bidrar till kvartalets överskott. Till nettoinflödet bidrar även övrigt kapital med 65,2 miljarder kronor. Portföljinvesteringar visar under kvartalet ett nettoutflöde på 69,0 miljarder. Dessa tre poster har förändrats kraftigt jämfört med föregående kvartal, vilket är normalt för den finansiella balansen där stor variation av flöden är naturligt. Under kvartalet har Sveriges riksbank rustat valutareserven för att ha likviditet till att upprätthålla stabilitet på den svenska finansmarknaden.

Direkta investeringar

Direkta investeringar (se tabell G)

Mdr Kr

Tredje kvartalet 2008 uppvisar stora flöden inom direkta investeringar vilket resulterade i ett nettoinflöde på 72,8 miljarder kronor att jämföra med ett nettoutflöde på 49,9 miljarder för motsvarande kvartal 2007. Det stora nettoinflödet förklaras bland annat av franska Pernod Ricards köp av aktier i Vin & Sprit AB och tyska Volkswagen AGs köp av aktier i Scania AB. Dessutom visar delposten lån för direkta investeringar i Sverige ett stort nettoinflöde för kvartalet.

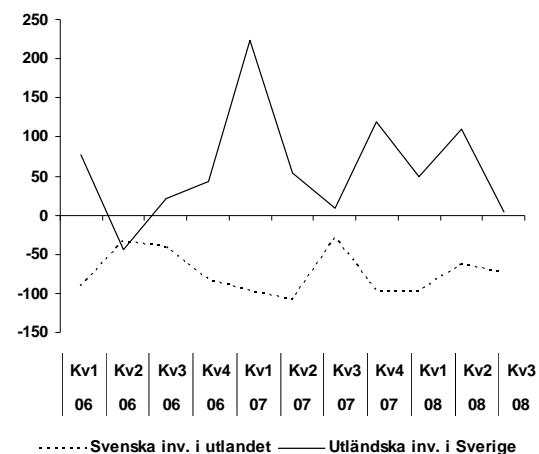
Svenska direkta investeringar i utlandet gav under tredje kvartalet 2008 ett nettoutflöde på 58,7 miljarder kronor. Delposten eget kapital uppvisar ett nettoutflöde på 39,5 miljarder kronor att jämföras med ett nettoutflöde på 94,6 miljarder kronor för motsvarande kvartal 2007. Delposten lån uppvisar ett nettoinflöde på 26,2 miljarder kronor att jämföras med ett nettoinflöde på 45,5 miljarder kronor för motsvarande kvartal 2007. Lånedelen påverkas av de multinationella koncernernas hantering av den kortfristiga interna likviditeten och förändringar i flödena mellan kvartal är därför vanliga.

Utländska direkta investeringar i Sverige gav ett nettoinflöde på 131,4 miljarder kronor under tredje kvartalet 2008. Delposten eget kapital visar ett nettoinflöde på 41,9 miljarder kronor, där försäljning av Vin&Sprit och Scania aktier står för de största flödena. Delposten lån uppvisar ett nettoinflöde på 70,8 miljarder kronor, att jämföras med ett nettoinflöde på 25,2 miljarder kronor för motsvarande kvartal år 2007.

Portföljinvesteringar

Portföljinvesteringar (se tabell G)

Mdr Kr

----- Svenska inv. i utlandet — Utländska inv. i Sverige

Portföljinvesteringar med utlandet resulterade i kapitalutflöden på 69,0 miljarder kronor under tredje kvartalet 2008, vilket kan jämföras med 19,9 miljarder kronor för samma period föregående år. De största flödena återfinns inom handeln med utländska aktier och räntebärande penningmarknadsinstrument.

Svenska investerare nettoköpte utländska penningmarknadsinstrument denominerade i såväl kronor som övriga valutor under det tredje kvartalet 2008 samtidigt som de minskade sina innehav i utländska obligationer. Riksgäldskontoret stod för en stor del av dessa utflöden då likviden från försäljningen av Vin & Sprit placerades i valutadenominerade penningmarknadsinstrument.

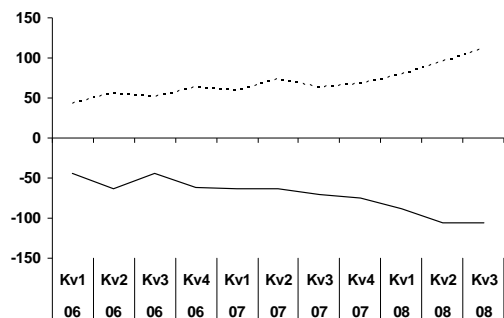
Den gränsöverskridande aktiehandeln gav ett nettoutflöde under kvartalet på 13,1 miljarder kronor, vilket var något högre än nettoutflödet på 11,4 miljarder för samma period föregående år. Svenska placerare nettoköpte i huvudsak aktier från Finland, Norge och Irland samtidigt som de netto-sålde tyska respektive engelska aktier.

Sammanlagt gav portföljinvesteringarna ett nettoutflöde på 69,8 miljarder kronor under de tre första kvartalen 2008. Siffran för samma period föregående år var ett nettoinflöde på 53,6 miljarder kronor.

Finansiella derivat

Finansiella derivat (se tabell G)

Mdr Kr

..... Svenska inv. i utlandet — Utländska inv. i Sverige

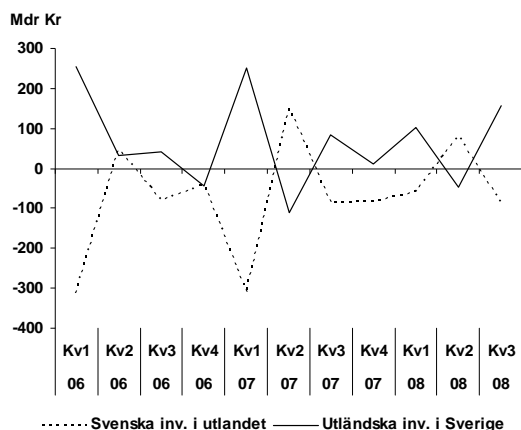
Finansiella derivat genererade fortsatt stora kapitalflöden under tredje kvartalet 2008 vilka resulterade i ett nettoinflöde på 5,4 miljarder kronor.

Detta blir därmed det första kvartalet sedan början av 2007 med nettoinflöden. Motsvarande kvartal 2007 gav istället ett kapitalutflöde på 6,1 miljarder kronor.

Flödena gällande finansiella derivat består huvudsakligen av under perioden realiserade positiva respektive negativa värden (inflöde respektive utflöde) av derivatkontrakt. Även erlagda och erhållna optionspremier innefattas i flödena.

Övrigt kapital och Valutareserv

Övrigt kapital (se tabell G)

Investeringar i övrigt kapital gav upphov till ett nettoinflöde på 65,2 miljarder kronor under tredje kvartalet 2008. Svenska investeringar i utlandet visade ett nettoutflöde på 90,7 miljarder kronor medan utländska investeringar i Sverige gav upphov till ett nettoinflöde på 155,9 miljarder kronor.

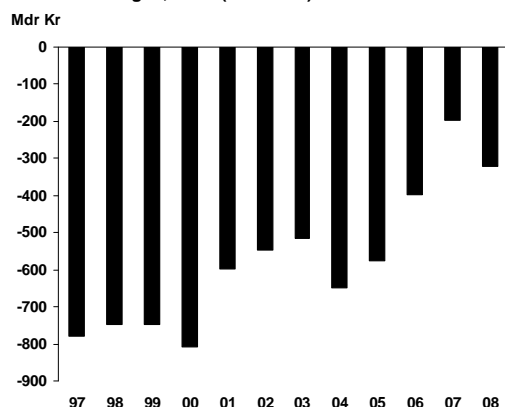
Övrigt kapital omfattar bland annat in- och upplåning, utlåning, depositioner och repor till och från utlandet. Under tredje kvartalet 2008 ökade upplåningen mot utlandet kraftigt jämfört med föregående kvartal. Störst ökning bidrar Sveriges riksbank med.

Detta beror på att Riksbanken under september månad repade ut en stor mängd värdepapper, vilket genomfördes för att öka likviditeten i valutareserven. En repa är ett avtal där den ena parten förbinder sig att sälja ett värdepapper till en motpart i utbyte mot likvida medel. Repotransaktionen består av två delar, dels försäljning och dels avtal om återköp vid en framtida tidpunkt.

Dessa stora flöden återspeglas även i valutareserven vilket är Riksbankens innehav av guld och utländska värdepapper och valuta. Valutareservens uppgift är exempelvis att försvara värdet på den svenska kronan. För att upprätthålla finansiell stabilitet ska valutareserven kunna användas för att ge tillfälligt likviditetsstöd till svenska finansiella aktörer.

Svenska tillgångar och skulder mot utlandet, netto

Utlandsställningen, netto (se tabell I)

Svenska tillgångar och skulder mot utlandet sammanställs halvårsvis. Den svenska nettoskulden mot utlandet ökade med 112 miljarder kronor till 321 miljarder kronor under det första halvåret 2008 enligt preliminära siffror.

Nettotillgången i form av direkta investeringar har prognostiserats till 353 miljarder kronor, vilket är en marginell ökning jämfört med föregående år.

Nettoskulden i form av portföljinvesteringar (portföljaktier och räntebärande värdepapper) uppgick till 568 miljarder kronor vilket är en minskning med 14 miljarder jämfört med 2007.

Den övriga nettoskulden exklusive direkta investeringar och portföljinvesteringar ökade något under första halvåret 2008. Valutareserven har minskat med 15 miljarder under 2008 och visar efter första halvåret 2008, 186 miljarder kronor.

Den officiella sammanställningen av Sveriges utlandsställning redovisas till marknadsvärde utom direkta investeringar, som anges med bokfört värde. Som komplettering publiceras också en sammanställning av utlandsställningen där ett marknadsvärde för direkta investeringar har beräknats, detta genomförs endast årsvis. Enligt denna sammanställning hade Sverige en nettofordran på utlandet år 2007 motsvarande 426 miljarder kronor.

De faktorer som har störst betydelse för utvecklingen av utlandsställningen är kronkursen, priserna på aktiemarknaden i Sverige och utlandet, samt marknadsvärdet av direktinvesteringsföretag.

Det är viktigt att notera att flera delposter i utlandställningen för 2007, såsom direkta investeringar och portföljaktier, är prognostiserade. Siffrorna bör därför tolkas med försiktighet.

Vad är betaldningsbalansen?

Betaldningsbalansen produceras och sammanställs sedan september 2007 av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Sveriges riksbank.

I en sluten ekonomi bestäms nivån på investeringarna av det samlade sparandet i ekonomin. Detta innebär att om sparandet av någon anledning minskar blir följden att även investeringarna minskar. I en öppen ekonomi är sambandet mellan sparande och investeringar inte lika tydligt eftersom globala finansiella marknader gör att internationellt kapital enkelt kan flöda mellan länder. Betaldningsbalansen innehåller information om dessa flöden. Det är helt enkelt en sammanställning av ett lands reala och finansiella transaktioner med omvärlden.

Betaldningsbalansen kan delas in i:

- Bytesbalansen, som visar handel i varor och tjänster, löner, avkastning på finansiella tillgångar och skulder, samt löpande transfereringar såsom t.ex. EU-bidrag och avgifter.
- Kapitalbalansen, som dels omfattar EU-bidrag och U-bistånd för reala investeringar och dels köp och försäljning av rättigheter, såsom t.ex. patent.
- Den finansiella balansen, som delas in i direkta investeringar, portföljinvesteringar, finansiella derivat, övrigt kapital och valutareserven. Den finansiella balansen visar förändringar i finansiella tillgångar och skulder gentemot omvärlden.

En härledning av betaldningsbalansen

Ett lands bruttonationalprodukt, BNP_t , är det samlade värdet på de varor och tjänster som produceras i landet under ett visst år t . Produktionen används till att tillfredsställa antingen den inhemska efterfrågan i form av hushållens konsumtion, C_t , privata investeringar, I_t , och offentliga utgifter, G_t , eller till att levereras utomlands i form av export av varor och tjänster, X_t . Den inhemska efterfrågan kan även tillgodoses av import av varor och tjänster, M_t . Den s.k. nationella inkomstidentiteten visar att ett lands produktion under ett enskilt år är lika med summan av den inhemska efterfrågan ($C_t + I_t + G_t$) och nettoförsäljningen av varor och tjänster till övriga världen ($X_t - M_t$):

$$BNP_t = C_t + I_t + G_t + X_t - M_t.^1 \quad (1)$$

Genom att addera de s.k. nettofaktorinkomsterna, F_t , d.v.s. svenska faktorinkomster intjänade utomlands (svenska löntagares ersättning utomlands samt avkastningen på svenskt kapital utomlands) minus utländska faktorinkomster intjänade i Sverige (utländska löntagares ersättning i Sverige

¹ Denna relation kallas för en identitet eftersom den definitionsmässigt måste vara uppfylld i varje enskild tidsperiod.

samt avkastningen på utländskt kapital i Sverige) kan (1) skrivas om i termer av den s.k. bruttonationalinkomsten, BNI_t :²

$$BNI_t = C_t + I_t + G_t + X_t - M_t + F_t. \quad (2)$$

En omskrivning av (2) ger:

$$BNI_t - C_t - G_t = S_t = I_t + X_t - M_t + F_t, \quad (3)$$

där S_t avser det samlade nationella sparandet i ekonomin. Det nationella sparandet utgörs av den konsoliderade offentliga sektorns sparande, $T_t - G_t$, där T_t är skatteintäkten, och hushållens sparande, $BNI_t - T_t - C_t$.³

Enligt (3) gäller:

$$S_t - I_t = X_t - M_t + F_t. \quad (4)$$

Differensen mellan S_t och I_t kallas ofta för nettoinvesteringarna gentemot utlandet och differensen mellan X_t och M_t kallas för handelsbalansen.

$X_t - M_t + F_t$ är bytesbalansen. Ekvation (4) visar därmed att det finns ett enkelt samband mellan nettoinvesteringarna och handelsbalansen. För en given nettofaktorinkomst kommer alltid förändringar i differensen mellan S_t och I_t att följas av motsvarande förändringar i differensen mellan X_t och M_t . Ekvation (4) visar också att det inte går att på kort sikt reducera ett underskott i handelsbalansen utan att samtidigt öka det nationella sparandet eller minska de inhemska investeringarna.⁴ Det är även intressant att notera att ekvation (4) innebär att om hushållens sparande är lika stort som de inhemska investeringarna, kommer den offentliga sektorns sparande utvecklas ungefär som nettoexporten över tiden.⁵

På samma sätt som det nationella sparandet kan delas upp i den konsoliderade offentliga sektorns sparande och hushållens sparande kan de inhemska investeringarna delas upp i den offentliga sektorns investeringar och privata investeringar. Denna uppdelning ger vid handen att om den offentliga sektorns investeringar överstiger denna sektors sparande, och om detta inte fullt ut motverkas av ett sparandeöverskott i den privata sektorn, måste detta per definition motsvaras av ett underskott i bytesbalansen. Ett växande underskott i bytesbalansen kan därigenom vara ett tecken bland andra på att statens utgifter är högre än inkomsterna.

Genom att kombinera den nationella inkomstidentiteten (1) med den nationella budgetrestriktionen kan betalningsbalansen härledas. Enligt budgetrestriktionen är landets samlade utgifter i varje tidsperiod begränsade av inkomsten i samma period och landets möjligheter att låna:

$$BNP_t + r_t A_t = C_t + I_t + G_t + (A_{t+1} - A_t). \quad (6)$$

² Dessa faktorinkomster kallas numera ofta för primära inkomster. Nettofaktorinkomsterna består av löner, kapitalavkastning och löpande transfereringar.

³ Detta innebär alltså att det nationella sparandet är identiskt med summan av den offentliga sektorns sparande och hushållens sparande.

⁴ Nettofaktorinkomsterna antas vara konstanta på kort sikt.

⁵ Denna relation innebär i själva verket att den offentliga sektorns budgetbalans under vissa tidsperioder kommer att samvariera med handelsbalansen.

där A_t är nettotillgångarna gentemot utlandet i period t och $r_t A_t$ är räntekostnaden på dessa tillgångar. Nettotillgångarna består i sin tur av kapitalbalansen och den finansiella balansen. Från (1) och (6) erhålles enkelt betalningsbalansen:

$$X_t - M_t + F_t = -(A_t - A_{t+1}). \quad (7)$$

Vänsterledet i betalningsbalansen (7) är, som tidigare har nämnts, bytesbalansen som består av summan av handelsbalansen och nettofaktorinkomsterna. Termen $(A_t - A_{t+1})$ i högerledet visar hur nettotillgångarna gentemot utlandet förändras över tiden. Notera att om svenskar nettoköper utländska tillgångar så uppvisar kapitalbalansen och den finansiella balansen ett nettounderskott, d.v.s. $A_t - A_{t+1} < 0$. Ekvation (7) innebär således att summan av bytesbalansen, kapitalbalansen och den finansiella balansen alltid är identiskt lika med noll.⁶

Sambandet med utlandsställningen

Eftersom den finansiella balansen mäter nettoutlåningen gentemot omvärlden kommer en förändring i bytesbalansens saldo – per definition – alltid att motsvaras av en likartad förändring i nettoanspråken gentemot omvärlden. Ett bytesbalansöverskott motsvaras således av en ökning av nettofordringarna – privata eller offentliga – gentemot omvärlden. Överskottet kan även återspeglas i en ökning av valutareserven eftersom valuta-reservstransaktionerna ingår i den finansiella balansen. Ett underskott i bytesbalansen innebär istället att nettoförvärven från omvärlden måste betalas antingen genom avveckling av utländska tillgångar eller genom en ökning av skulderna till utlandet.

Detta innebär att om t.ex. Sverige köper mer tillgångar utomlands än vad som säljs till utlandet (detta är detsamma som att säga att nettot av den finansiella balansen är mindre än noll) måste Sverige samtidigt sälja mer varor och tjänster till utlandet än vad som köps från utlandet. De samlade betalningarna ut ur ett land måste helt enkelt motsvara det samlade betalningsinflödet.

Utlandsställningen visar ett lands totala nettoskuldssättning och redovisas i form av stockuppgifter över samtliga inhemska sektors tillgångar och skulder gentemot omvärlden. Nettot av tillgångarna och skulderna är således ett mått på ett lands förmögenhet gentemot omvärlden. Stockuppgifterna redovisas till marknadsvärde och delas precis som den finansiella balansen in i direkta investeringar, portföljinvesteringar, finansiella derivat, övrigt kapital och valutareserven.⁷

Sambandet mellan utlandsställningen och de transaktioner som ingår i betalningsbalansen illustreras i figuren nedan. Förändringar i nettoställningen gentemot omvärlden beror både på genomförda transaktioner som registreras i den finansiella balansen och på förändringar i växelkurser och tillgångspriser. Dessutom kan stockarna påverkas av t.ex. nedskrivningar

⁶ Eftersom en rad olika källor används för att mäta posterna i betalningsbalansen uppstår såväl mätfel som periodiseringsfel och därför ingår också en residual i form av en restpost.

⁷ I vissa fall används det bokförda värdet istället för marknadsvärdet p.g.a. att underlaget för beräkning av marknadsvärdet är otillräckligt.

av fordringar (ett exempel på övriga korrigeringar i figuren). Om bytesbalansen under en längre period uppvisar under- eller överskott medför detta en uppbyggnad av antingen en nettoskuld eller en nettotillgång.

Förändringar av utlandsställningen beroende på					
Ingående balans	Transaktioner	Prisförändringar	Valutakursförändringar	Övriga korrigeringar	Utgående balans

Publikationstjänsten:

E-post: publ@scb.se, tfn: 019-17 68 00, fax: 019-17 64 44. Postadress: 701 89 Örebro.

Information och bibliotek: E-post: information@scb.se, tfn: 08-506 948 01, fax: 08-506 948 99.

Publication services:

E-mail: publ@scb.se, phone: +46 19 17 68 00, fax: +46 19 17 64 44. Address: SE-701 89 Örebro.

Information and library: E-mail: information@scb.se, phone: +46 8 506 948 01, fax: +46 506 948 99.